

ДИНАМИКА НЕЧЕТКОГО ПОКАЗАТЕЛЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ДЛЯ ИССЛЕДУЕМЫХ БАНКОВ*

Год	КБ «Приватбанк»	Уровень показателя «финансовая устойчивость»	КБ «Райффайзен Банк Аваль»	Уровень показателя «финансовая устойчивость»
2011	$Q_{2011}=0,604$	с $\Omega^{**}=0,45$ «средний» и с $1-\Omega=0,55$ «высокий»	$Q_{2011}=0,495$	с $\Omega^{**}=1$ «средний»
2012	$Q_{2012}=0,548$	с $\Omega^{**}=1$ «средний»	$Q_{2012}=0,434$	с $\Omega^{**}=0,16$ «низкий» и с $1-\Omega=0,84$ «средний»
2013	$Q_{2013}=0,533$	с $\Omega^{**}=1$ «средний»	$Q_{2013}=0,567$	с $\Omega^{**}=0,82$ «средний» и с $1-\Omega=0,18$ «высокий»
2014	$Q_{2014}=0,518$	с $\Omega^{**}=1$ «средний»	$Q_{2014}=0,442$	с $\Omega^{**}=0,08$ «низкий» и с $1-\Omega=0,92$ «средний»
2015***	$Q_{2015}=0,440$	с $\Omega^{**}=0,09$ «низкий» и с $1-\Omega=0,91$ «средний»	$Q_{2015}=0,385$	с $\Omega^{**}=0,64$ «низкий» и с $1-\Omega=0,36$ «средний»

* Источник: авторские расчеты;

** — уровень принадлежности переменной «финансовая устойчивость» нечеткому подмножеству уровня переменной;

*** — показатель за 2015 год оценен на основании данных III квартала.

Для банков «Приватбанк» и «Райффайзен Банк Аваль» апробирована процедура дистанционной экспресс-оценки финансового положения путем соотнесения значений финансовых коэффициентов с уровнем устойчивости в нечетком классификаторе. Сравнительный анализ финансовой устойчивости банков свидетельствуют (по состоянию на III квартал 2015 г.) о большем уровне финансовой устойчивости АО «Райффайзен Банк Аваль» чем у КБ «Приватбанк».

Література

1. Трошин В. А. Проблематика оценки финансовой устойчивости коммерческого банка [Текст] / В. А. Трошин // Молодой ученый. — 2014. — №10. — С. 263—266.
2. Недосекин А.О. Методологические основы моделирования финансовой деятельности с использованием нечетко-множественных описаний // диссертация д.э.н.// г. Санкт-Петербург, 2003. — С. 58—67.
3. Штовба С.Д. «Введение в теорию нечетких множеств и нечеткую логику» [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://matlab.exponenta.ru/fuzzylogic/book1/>
4. «Данные финансовой отчетности банков Украины». НБУ. [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097

УДК 338.2

Ірина СМІЛКА *

МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ФІНАНСОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

МАКРОЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА ФИНАНСОВОЙ РЕСТРУКТУРИЗАЦИИ УКРАИНЫ: ВЫЗОВЫ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

MACROECONOMICS POLICY OF UKRAINE'S FINANSIAL RESTRUCTURING: GLOBALIZATION CHALLENGES

Анотація. З'ясовано напрями реструктуризації фінансової системи України. Проаналізовано динаміку обсягів капітальних інвестицій в українську економіку та динаміку обсягів експорту-імпорту товарів і послуг за 2010—2013 рр. Окреслено завдання України щодо інтеграції у світовий простір. Виокремлено позитивні й негативні ефекти фінансової глобалізації української економіки.

Аннотация. Выяснено направления реструктуризации финансовой системы Украины. Проанализирована динамика объемов капитальных инвестиций в украинскую экономику и динамику объемов экспорта-импорта товаров и услуг за 2010—2013 гг. Определены задачи Украины по интеграции в мировое пространство. Выделены положительные и отрицательные эффекты финансовой глобализации украинской экономики.

* СМІЛКА Ірина Василівна / Ирина СМІЛКА / Iryna SMILKA — студентка Тернопільського національного економічного університету, e-mail: irkasmilk@meta.ua

Abstract. It is found directions restructuring of the financial system of Ukraine. The dynamics of the volume of capital investments in the Ukrainian economy and trends in exports and imports of goods and services for the 2010—2013 biennium. Established objectives for the integration of Ukraine into space. Thesis there is determined the positive and negative effects of financial globalization Ukrainian economic.

Наприкінці XX — початку XXI ст. світ почав трансформуватися на нових глобалізаційних, інтеграційних принципах і засадах. Характерною ознакою розвитку людської цивілізації є зростання важливості зовнішніх факторів розвитку, які стали визначальними в економічному розвитку більшості країн світу. У світовій економіці проявляється тенденція до створення регіональних інтеграційних об'єднань зі своєю власною валютою. Це спричинює зміни в економічній структурі, інтернаціоналізацію виробництва та інтеграцію у світовий фінансовий простір. Ці наслідки великою мірою відчують на собі практично всі країни. Не є винятком і Україна, яка активно крокує шляхом інтеграції в світову економіку. Тому на сьогодні впливає важливе питання для розуміння та визначення інтеграції національної економіки у світовий простір. Розуміння нових аспектів є надзвичайно важливим для української економіки. Насамперед, це потрібно для ефективнішого та безпомилкового розвитку країни як в економічній, так і в політичній сферах.

У сучасних умовах сформувалось кілька напрямів макроекономічної політики, основні, з яких — фіскальна і монетарна. Сьогодні процеси міжнародної фінансової інтеграції у фінансовому секторі України мають також свої особливості, адже в структурі руху капіталу домінують прямі іноземні інвестиції та прослідковується тенденція виходу на міжнародні ринки облігацій. Стосовно операцій на міжнародних фінансових ринках, то фінансові послуги в цілому поступово лібералізуються. За таких умов основною сферою інтеграції є інтернаціоналізація банківського сектору.

Інтеграція України в міжнародний фінансовий простір безпосередньо пов'язана з реструктуризацією її національної фінансової системи у цілому і державного фінансового господарства зокрема. Адже, з одного боку, інтеграційні процеси можливі за умови, якщо фінансові системи окремих країн побудовані на однакових засадах і функціонують на єдиних принципах. Без проведеної в Україні фінансової реструктуризації процес її інтеграції у світовий фінансовий простір був би неможливий. З іншого боку, одним із найважливіших напрямів фінансової реструктуризації є процес поступового інтегрування у світову фінансову систему. Результати в цьому напрямі є своєрідним критерієм якості трансформаційних процесів.

Причинами поглиблення України у світовий фінансовий простір є :закономірності розвитку економіки країни та об'єктивними потреби у ресурсах. Щодо динаміки інтеграції України у фінансовий ринок можна виділити тенденцію відсутності інтересу з боку інвесторів до вітчизняного фондового ринку та не можливості використання іноземного інвестування вітчизняними підприємствами. Інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні стійкого економічного зростання, ефективної реалізації політики економічних реформ. У нинішніх умовах уряд України змушений спрямовувати першочергові зусилля на досягнення фінансової стабілізації та вирішення низки гострих суспільно-політичних проблем. При цьому завдання переходу до інвестиційної моделі розвитку як базової передумови подальших економічних реформ має залишатись серед стратегічних пріоритетів діяльності влади. Обсяг інвестицій є досить низьким, що спричинює мало-ефективний розвиток фінансового ринку України. З цього можна зробити висновок про практично відсутність інтеграції вітчизняного та світового фінансового ринків (рис. 1).

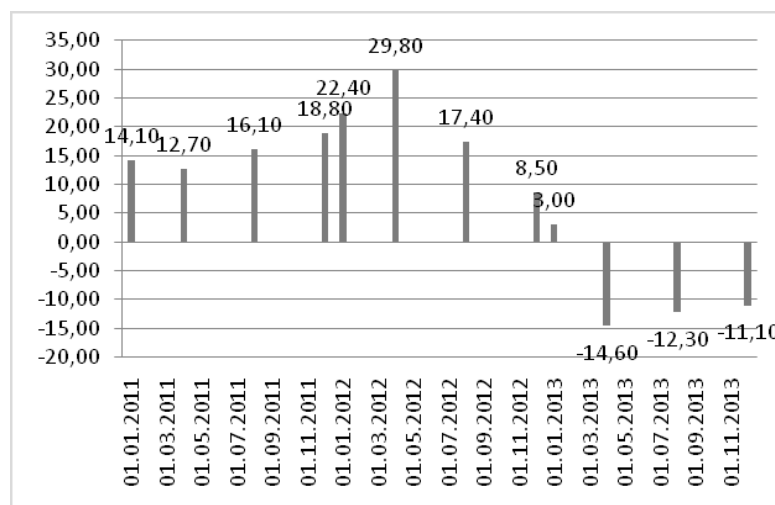

Рис. 1. Динаміка обсягів капітальних інвестицій в Україні у 2011-2013 рр., % до відповідного періоду попереднього року

Джерело: [1]

Також важливим для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки є перехід України на інноваційний розвиток. Залежність України від імпорту, надмірні масштаби якого обумовлюють вимивання в теперішній час з економіки країни величезних коштів в інтересах інвестування країн-імпортерів своєї продукції в Україну, унеможливають створення нових робочих місць, необхідних для забезпечення повної зайнятості робочої сили, та сприяння інноваційному розвитку секторів економіки України. Характерна риса євроінтеграційної привабливості для України — високий потенціал інноваційного розвитку ЄС. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій із ЄС в Україну тривалий час зростає, тоді як із інших країн — сповільнюється.

Згідно з підрахунками Державної служби статистики станом на 2014 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в Україну, з урахуванням його переоцінки, утрат, курсової різниці, склав 44,7 млрд дол. США (в розрахунку на одну особу становить 978,5 дол. США) (рис. 2).

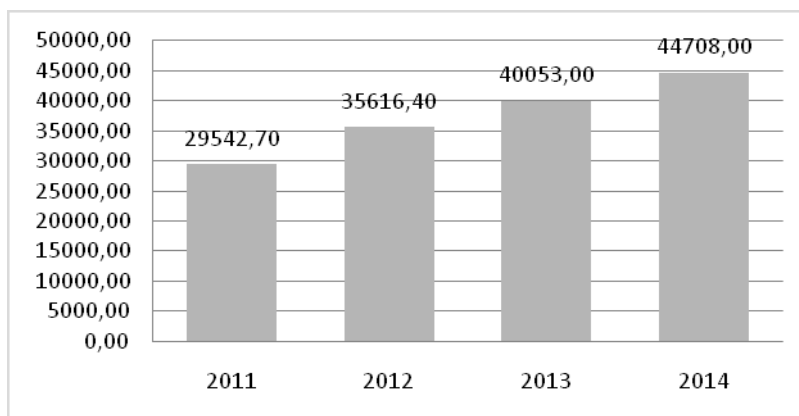

Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції в економіку України за 2011-2014 рр., млн дол. США [2]

Також розглядаючи інтеграцію України у фінансовий простір світу потрібно торкнутись таких показників, як структура експорту та імпорту (рис. 3).

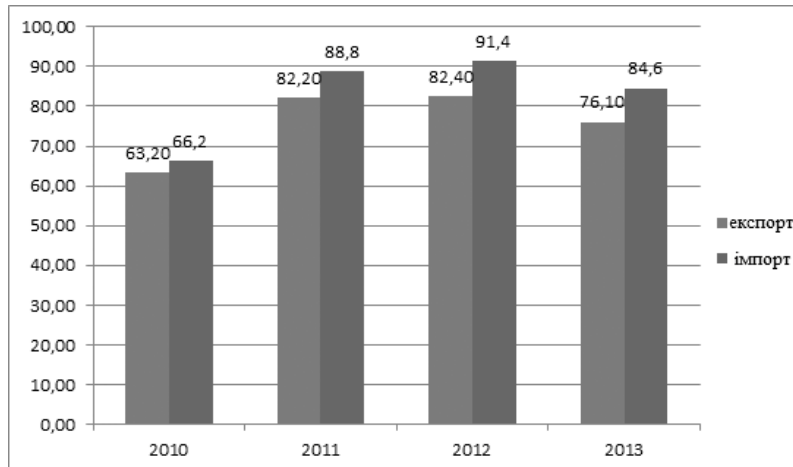

Рис. 3. Динаміка обсягів експорту-імпорту товарів і послуг України

Станом на 2013 рік обсяг експорту становив 71,6 млрд дол. США, що в порівнянні з 2012 роком (82,4 млрд дол. США) зменшився на 10,8 млрд дол. США. У найбільшій країні Європи стабільно від'ємне сальдо міжнародної торгівлі. Незначне збільшення експорту товарів на 0,6 % у минулому році не врятувало Україну від -9 млрд дол. торговельного балансу [2]. Отже, інтеграція України у світовий фінансовий простір є багатоплановою і передбачає вирішення кількох завдань:

1. Трансформація національної фінансової системи, всі складові якої мають реально функціонувати на ринкових засадах.
2. Гармонізація українського фінансового законодавства з міжнародними критеріями і вимогами.
3. Вихід на світові фінансові ринки, який має забезпечити вільний рух капіталів.
4. Забезпечення міжнародних грошових потоків через систему міжнародних розрахунків.
5. Взаємодія з міжнародними фінансовими інституціями, що є головними ідеологами функціонування міжнародної фінансової системи.

Фінансова глобалізація створює для України не тільки позитивні, а й негативні ефекти. Вони в основному пов'язані із зростанням загрози фінансових криз і нестабільності, можливого витоку капіталу, обмеженими можливостями національних агентів щодо конкурування на глобальних ринках капіталів і на внутрішньому ринку, нерівноваженістю національних ринків капіталу та нерівними умовами роботи на них. У сучасних економічних дослідженнях до негативних проявів міжнародної фінансової глобалізації відносять: небезпеку фінансових криз, небезпеку підриву суверенітету країн з невисоким рівнем розвитку, небезпеку боргової та фінансової залежності, збільшення розриву економічного та фінансового розвитку між рядом країн. На нашу думку, повільна інтеграція України у глобальний фінансовий простір зумовлена внутрішньодержавними проблемами: недостатнім рівнем реформування національної економіки, невідповідальністю законодавчих та інших норм міжнародним стандартам, нерозвиненістю українського фінансового ринку. Слабкий рівень інтегрованості країни до міжнародних економічних відносин виступає бар'єром, який гальмує можливості позитивного впливу фінансової інтеграції на Україну.

У результаті проведеного дослідження дійшли висновку, що ефективна інтеграція України у світовий фінансовий простір дасть змогу нашій країні швидше подолати економічну кризу, сприятиме стабільному і швидкому розвитку продуктивних сил і зростанню на цій основі життєвого рівня населення та економічного становлення України, як перспективної інвестиційно-привабливої країни у світі.

Література

1. Фінансова євроінтеграційна політика України [Електронний ресурс] / Катерина Ковтонюк // Міжнародна економічна політика. — 2013. — Вип. 2. — С. 126—149. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Мер_2013_2_8.pdf
2. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/zd/ivuvivu_r/arh_ivu2012_r.html.

УДК 336.1: 338.2

Віра УСИК *

ФІСКАЛЬНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ ФИСКАЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО УКРАИНЫ В АНТИКРИЗИСНОМ УПРАВЛЕНИИ FISCAL SPACE UKRAINE IN CRISIS MANAGEMENT

Анотація. Розглянуто поняття «фіскального простору» та встановлено відмінності в світовому і вітчизняному визначенні його меж. Проаналізовано динаміку показника відношення боргу до ВВП і визначено основні причини його погіршення. Запропоновано основні шляхи покращення боргової безпеки в Україні.

Аннотация. Рассмотрено понятие «фискального пространства» и установлены различия в мировом и отечественном определении его границ. Проанализирована динамика показателя отношения долга к ВВП и определены основные причины его ухудшения. Предложены основные пути улучшения долговой безопасности в Украине.

Abstract. The notion of «fiscal space» was considered and found differences in global and domestic defining its boundaries. Article describes the dynamics the debt to GDP ratio and the main causes of its deterioration. The basic ways of improving the debt security in Ukraine was proposed.

Боргова політика України характеризується короткостроковою ціленаправленістю і це, на жаль, не узгоджується з стратегічними завданнями фіскальної політики. Цей процес має такі негативні наслідки, як погіршення фінансової ситуації в країні та загострення соціальних проблем суспільства.

Виникнення державного боргу є результатом фінансування дефіциту державного бюджету, адже позикове фінансування нестачі державних ресурсів є негативним фактором, що впливає на економічну безпеку держави. Виникає певна ланцюгова реакція, яка за відсутності відповідних заходів боргової політики з боку уряду приводить до погіршення платоспроможності та загрожує державним дефолтом. Серед причин чому потрібно скорочувати високий державний борг виділяють такі. По-перше, існування високого боргу — це завжди ризик, а особливо якщо існує ймовірність чи то фінансової кризи, чи воєнного стану, тому зниження боргу сьогодні — це ніби страхування від майбутніх ризиків. Другою причиною є тиск державного боргу на економічне зростання.

* УСИК Віра Іванівна / Вера УСИК / Vira USYK — к.е.н., доцент кафедри макроекономіки та державного управління, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», e-mail: vivayoung70@gmail.com